

NITOs innspill til nye EU-programmer

NITO – Norges ingeniør og teknologorganisasjon organiserer over 116 000 medlemmer som er sentrale i utviklingen av norsk arbeidsliv og samfunn. Gjennom deltakelse i EU-programmene får våre ingeniører og teknologer tilgang til ledende fagmiljøer, teknologi og prosjekter. Det vil styrke NITOs bidrag til fremtidens løsninger.

Full og likeverdig norsk deltakelse

NITO støtter fullverdig norsk deltakelse i Horisont Europa (HEU) og Det europeiske konkurranseevnefondet (EKF). Selv om kostnadene er betydelige, betrakter vi det som en investering. Gjennom deltakelse får Norge tilgang til verdensledende kunnskapsmiljøer, forskningsinfrastruktur, verdikjeder og markeder. Dette sikrer at norske aktører kan delta i utviklingen av kritiske teknologier som kunstig intelligens, kvantedata, grønn prosessindustri og digital infrastruktur. Deltakelse vil heve kvaliteten på norsk forskning og innovasjonsevne. Det styrker omstillingsevnen og strategisk autonomi, samtidig som Norge forblir en relevant samarbeidspartner i Europa. Det vil også bidra til kompetansebygging i fagmiljøer og arbeidsliv, konkurransekraft og fremtidige arbeidsplasser.

Deltakelse i både HEU og EKF gir mulighet til oppskalering og kommersialisering av forskningsresultater for å sikre samfunnseffekt. Gjennom EU-prosjekter kan norske miljøer delta aktivt i utviklingen av europeiske standarder, noe som vil gjøre det enklere å ta i bruk nye løsninger i norsk næringsliv og offentlig sektor. Norsk deltakelse i EU-fondene har allerede gitt gevinster og positive ringvirkninger, og NITO foreslår å kartlegge disse effektene som grunnlag for bred politisk forankring. Det er videre avgjørende at Norge har reell mulighet til å påvirke EUs prioriteringer og programutforming gjennom nordisk samarbeid og EØS-avtalen. Norske aktører må få tilgang til utlysninger og partnerskap på lik linje med EU-landene, også i nye programkomponenter – og programmene må speile norske styrker, behov og strategiske prioriteringer.

Tydelig operasjonalisering av samspillet mellom fondene

Draghi-rapporten viser at Europa og Norge skårer høyt på forskning, men langt svakere på det å omsette forskning til konkurransedyktig industri.¹ NITO støtter derfor forslaget om et tettere samspill mellom HEU og EKF for å sikre oppskalering og kommersialisering av forskningen. Samtidig må det tydeliggjøres hvordan en sømløs overgang mellom fondene faktisk skal operasjonaliseres.

Koblingen mellom forskning og anvendelse er positiv, men vi vil understreke at Horisont Europa fortsatt må forbli et forskningsprogram. Et sterkt innovasjonsfokus må ikke gå på bekostning av forskningskvaliteten, og balansen mellom grunnforskning og anvendt forskning må ivaretas.

Tidlig mobilisering og sammenhengende satsing

For å lykkes i europeisk konkurranse må Norge investere i egen evne til å delta. NITO oppfordrer derfor regjeringen til å forberede norsk deltakelse tidlig. Regjeringens strategi for mobilisering til HEU har vært vellykket, og returandelen er høy. I 2024 lå Norge på en åttende plass av 140 land i

¹ [The Draghi report on EU competitiveness](#)

uttelling. Med en returandel på 3,3 prosent, er vi også godt over den nasjonale målsettingen på 2,8 prosent.²

Likevel må norsk næringsliv i større grad bidra til forskning og nyttiggjøre seg forskningsresultater. Siden 2005 har Norge hatt et mål om at næringslivets FoU-innsats skal utgjøre 2 prosent av BNP. I 2024 var denne andelen kun 0,89 prosent.³

Kvantespranget er et viktig tiltak for å styrke samarbeidet mellom næringsliv og forskningsmiljøer innen en teknologi som er avgjørende for konkurransekraft og sikkerhet.⁴ Samtidig er det fortsatt behov for den planlagte gjennomgangen av virkemidlene for næringsrettet forskning, og for flere *trappetrinn* som kan koble på en større del av næringslivet og bidra til nyttiggjøring og anvendelse av forskning.⁵

NITO anbefaler en videreutvikling av støtteordninger for medfinansiering, samt apparatet som bistår med søknadsutvikling, partnersøk og konsortiebygging. NCP-ordningen og mobiliseringsordninger som EU-nettverk, partnerdatabaser, Retur-EU og Kommunenes samarbeidsarena for forskning bør styrkes, slik at flere SMB-er, kommuner og mindre forskningsmiljøer har mulighet til å delta.

Økt norsk deltakelse i EUs programmer må ikke finansieres gjennom kutt i nasjonale forsknings- og innovasjonsmidler. Norske utlysninger og programmer må opprettholdes og videreutvikles i takt med en økt EU-satsing. Det offentlige FoU-nivået lå i 2024 på rundt 1 prosent av BNP, i tråd med regjeringens målsetting.⁶ Det er imidlertid rom for å øke denne andelen ytterligere, for eksempel ved å sette av midler til følgeforskning knyttet til store investeringsprosjekter. En sammenhengende satsing, nasjonalt og internasjonalt, vil gi større gevinst og økt samfunnsverdi.

² [Norske forskningsmiljø gjer det framleis bra i Horisont Europa - regjeringen.no](#)

³ [Nedgang i norsk FoU i 2024 – SSB](#)

⁴ [Regjeringen øker kvante-satsingen med 750 millioner kroner](#)

⁵ [Strategi for å øke næringslivets investeringer i forskning og utvikling](#)

⁶ [Strategi for å øke næringslivets investeringer i forskning og utvikling](#)